

Analiza jakościowa. ANIONY część 1

Opracowanie: dr inż. Przemysław Krawczyk

Literatura zalecana:

Minczewski J., Marczenko Z., Chemia analityczna, T. 1-2, PWN W-wa, 2001.
Lipiec T., Szmal Z.S., Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej, PZWL, W-wa 1988.
Kocjan R., Chemia analityczna, PZWL, W – wa, 2000.

Pytania kontrolne:

1. Na czym polega wykrywanie obok siebie jonów węglanowych i fosforanowych?
2. Napisz trzy reakcje charakterystyczne dla jonu CN^-
3. Opisz wykrywanie jonu chromianowego obok dichromianu
4. Zaproponuj metodę umożliwiającą dokonanie rozdziału mieszaniny omawianych anionów

Cel ćwiczenia:

Celem ćwiczenia jest wykonanie manualne przy użyciu odpowiedniego sprzętu laboratoryjnego i odczynników chemicznych oraz analiza reakcji charakterystycznych dla następujących kationów: PO_4^{3-} , SiO_3^{2-} , CO_3^{2-} , SO_4^{2-} , SO_3^{2-} , $\text{C}_2\text{O}_4^{2-}$, CrO_4^{2-} , $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$, a także nabycie praktycznej umiejętności posługiwania się sprzętem laboratoryjnym i wykrywania anionów

Sprzęt laboratoryjny: pipety, szkiełka zegarkowe, probówki, bagietka, zlewki

Odczynniki chemiczne: roztwory wodne anionów: Cl^- , Br^- , I^- , S^{2-} , SCN^- , $\text{Fe}(\text{CN})_6^{4-}$, NO_2^- i CH_3COO^- , AgNO_3 , HNO_3 , H_2SO_4 , NH_3^{aq} , KMnO_4 , $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, roztwory jonów kadmu II, żelaza III miedzi II, ołowiu II, rtęci II; FeCl_3 , FeSO_4

Wykonanie:

Przeprowadź reakcje anionów z podanymi odczynnikami na szkiełkach zegarkowych. Zapisz równania zachodzących w przebiegu reakcji

1. Dla CO_3^{2-} z:

- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCl, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCl, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Mocnym kwasem np.: solnym – zwróć uwagę na powstające gazy
- Jony srebra – jedną próbę pozostaw na chwilę na powietrzu bez badania rozpuszczalności, pozostałe – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M i stężonym: HCl, 2M NaOH, 2M NH_3 , 2M HNO_3 , 2M CH_3COOH
- Jony baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCl, 2M NaOH, 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3
- Z 2M NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu: do próbówki należy pobrać ok. 2 ml mieszaniny molibdenowej (5% roztwór molibdenianu (VI) amonu zakwaszony kilkoma kroplami stężonego kwasu azotowego) i dodać kilka kropeł badanej próby.
- Pb^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCl, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Sr^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCl, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH

- Ca^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Mn^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH

2. Dla PO_4^{3-} z:

- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH
- Mocnym kwasem np.: solnym
- Jony srebra – jedną próbę pozostaw na chwilę na powietrzu bez badania rozpuszczalności, pozostałe – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M i stężonym: HCL, 2M NaOH, 2M NH_3 , 2M HNO_3
- Jony baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL, 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3
- Z NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu: *do próbówki należy pobrać ok. 2 ml mieszaniny molibdenowej (5% roztwór molibdenianu (VI) amonu zakwaszony kilkoma kroplami stężonego kwasu azotowego) i dodać kilka kropeł badanej próby. Pojawienie się żółtego zabarwienia, a przy większych stężeniach jonów fosforanowych (V) żółtego osadu, świadczy o obecności w próbce jonów PO_4^{3-}*
- Pb^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Sr^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Ca^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Mn^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH

3. Dla SiO_3^{2-} z:

- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Mocnym kwasem np.: solnym
- Jony srebra – jedną próbę pozostaw na chwilę na powietrzu bez badania rozpuszczalności, pozostałe – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M i stężonym: HCL, 2M NaOH, 2M NH_3 , 2M HNO_3 , 2M CH_3COOH
- Jony baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL, 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Z NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu: *do próbówki należy pobrać ok. 2 ml mieszaniny molibdenowej (5% roztwór molibdenianu (VI) amonu zakwaszony kilkoma kroplami stężonego kwasu azotowego) i dodać kilka kropeł badanej próby. Pojawienie się żółtego zabarwienia świadczy o obecności krzemianów w próbce*
- Pb^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Sr^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH

- Ca^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Mn^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH

4. Dla SO_4^{2-} - z:

- Jonami srebra - sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami ołowiu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami strontu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami wapnia – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Mocnym kwasem, np. stężonym HCL
- Z Benzydynam
- Rodizonianem sodu – *skrawek bibuły zwilżyć kroplą rodizonianu sodu i kroplą azotanu(V) baru. Na powstałą czerwoną plamkę nanieść kroplę badanego roztworu. W przypadku obecności jonów siarczanowych (VI) plamka się odbarwia*
- Mn^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Z NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu
- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3

5. Dla SO_3^{2-} - z:

- Jonami srebra - sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami ołowiu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami strontu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami wapnia – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Z KMnO_4 - reakcja redox
- Z $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$ - reakcja redox
- Mocnymi kwasami np.: kwas solny – *perlenie się roztworu. Wydzielający się SO_2 można zidentyfikować na podstawie charakterystycznego zapachu*
- Z Benzydynam
- Rodizonianem sodu – *skrawek bibuły zwilżyć kroplą rodizonianu sodu i kroplą azotanu(V) baru. Na powstałą czerwoną plamkę nanieść kroplę badanego roztworu.*

- Mn^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Z NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu
- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3

6. Dla $C_2O_4^{2-}$ z:

- Jonami srebra - sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami baru – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami ołowiu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami strontu – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami wapnia – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu w 2M HCL oraz 2M NaOH i 2M NH_3 , 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 ,
- Jonami manganowymi (VII) w obecności kwasu siarkowego (VI) – podwyższona temperatura przyspiesza reakcję
- Z Benzydynam
- Rodizonianem sodu – *skrawek bibuły zwilżyć kroplą rodizonianu sodu i kroplą azotanu(V) baru. Na powstałą czerwoną plamkę nanieść kroplę badanego roztworu.*
- Co^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Cd^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{3+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Fe^{2+} – sprawdź rozpuszczalność osadu w HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NH_3 , 2M NaOH
- Z NH_3
- Z molibdenianem (VI) amonu
- Jonami magnezu w środowisku 2M amoniaku – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3
- Jonami magnezu bez tworzenia środowiska – sprawdź rozpuszczalność powstałego osadu z nadmiarem amoniaku, z 2M HCL, 2M CH_3COOH , 2M HNO_3 , 2M NaOH, 2M NH_3

Opracowanie wyników:

Uzupełnij raport

Zapisz równania przeprowadzonych reakcji nazwij substraty i produkty

Zapisz zaobserwowane zamiany zabarwienia reagentów używanych i powstałych podczas przeprowadzonych reakcji (opracowania dokonaj w tabeli)

Zapisz wnioski wypływające z przeprowadzonych doświadczeń

Zapisz schematycznie, za pomocą „drzewka” sposób rozdziału i identyfikacji anionów I i II grupy analitycznej